

Cap. xli.

Capitulū quadragesimū primū in quo
sub breui epilogo r̄colligit autor cūctas
alias artes ⁊ ḡna viuendi in hoc seculo
In quo ostendit miserias labores ⁊ peri
cula omnū statuū. et docet eas oēs plu
res habere aculeos ⁊ miserias: q̄ gaudi
um quietē et securitate; discurrēs p̄ oēs
modos viuēdi in hoc seculo.

Quēris iā fili mi carissime si ea q̄ audi
stis tecū ipse recolis ac discutis: expli
cata esse omnia vite ḡna cūcta dem
q; humana t̄paliaq; exercitia. in quib; diuer
sa mōtū studiaz tam sedulo ⁊ vehemēte oc
cupātur. Nec enim puto me falli. quomā hu
man⁹ anim⁹ in illis nō tam satiat. q̄ cruciat
Si enim recte iudicas. plus in eis laboris q̄ q̄
etis. pl⁹ meroris q̄ gaudiū. pl⁹ ludus q̄ sola
tū. pl⁹ difficultatis q̄ facilitatis. pl⁹ piculi q̄
securitatis reperies. que ōnia opto tecū ip̄e con
fideres. Scio enim quomā si minimā laboz dif
ficultatū ⁊ afflictionū ptem p̄ immōtū deo p
tuleris eoz q̄ mōtles futeūt. ut seculo diuers
modis seruiant. recte quidē beat⁹ eris. Verū
sub breui epilogo plurima tibi ad mente; ad
ducaz. Quis enim oīm viuēdi gener. ac hūa
noz exercitioz ⁊ officioz labores incōmoda

picula. fraudes q̄ a dolos facile mēorare poss; **S**; ut breuiorib; ap̄d te vtar. v̄bis. a fumo cul
 mine vsq; ad ifimū. a cesaē vsq; ad bubulcū.
 a rege vsq; ad pastore. nulla q̄es. nulla securi
 tas. s̄ oib; casib; picul. a culeis laborib; innu
 meris subitiūtur. cūcta fraudib; a iniquitatib;
 subiacēt. **R**egis em̄ a cesaris clarissimū eē no
 mē nō ābigim⁹. s̄ durissimū offitū et magis
 fuare difficile. **I**n excelsū em̄ a v̄tosū mōtem
 ascēdit rex. quē facili⁹ fulmina feriūt. **N**ā et si
 clar⁹ regis titul⁹ sit. rex tñ obscur. nec aliud
 ē q̄ vitreū a pituz iocalez curis a picul plenū
Demū ēges delirāt adula cōib; a qd̄ piculos⁹
 ē retento regis noie. pleriq; tirām fiūt. quoz
 nōnulli multo iusti⁹ sub rege iusto agerēt. et
 trāquilli⁹ q̄ reges ipi eēt. **L**oc⁹ cte regi⁹ ne
 dū ignauus a petulās ē. s̄ a piculosus laborio
 sus v̄tutiq; difficil. **Q**uippe bon⁹ rex. seru⁹ pu
 blicus. a malus hostis illi⁹. **A**dde qz rex ea die
 q̄ regnaē cepit. mozi cepit. **A**lijs em̄ v̄uit mo
 riens. qd̄ difficile creditē a regis hostibus. **S**i
 q̄ erat olim quies regi perit. **S**ed de principū
 miserijs haden⁹ in secūdo hui⁹ libri capitulo
 dixim⁹. **S**imile om̄ino de p̄ncipib;. de ductib; et
 marchioib;. comitib;. baromib;. a ceteris potē
 tib; cogitabis q̄bz illa indelibil atq; irrepabi
 lis mēstia addēda ē. qz a si potētes sint posse

Cap. xli.

aciones plurimorum p̄des; vtilitatib;. **Q**ñ sũc
alij seraphim qui ardentes interpretantur siue su
stinentes. q̄ eoz assiduo obtuitu et familiari
c̄seruacõe frequẽtib; obsequijs sponi ec̄c̄e
ardẽtissimẽ intendũt. ⁊ sup eoz humeros non
mõ romane vrbis. s; orbis vniuersitas. ⁊ totũ
us eis machinẽ p̄odus infid; de quib; scriptũ
est. q̄ domini sunt cardines t̄re ⁊ posuit super
eos orbem. **Q**ñ sunt vigilẽs. hñ custodes p om
niũ salute. quia dormientibus nobis: ip̄i per
uigilant. quasi ratões p nobis reddituri. **D**ũ
enim dormire eos putam;. uigilãt aĩo. hosti
um infidias. infideliũ machinãmẽta. ⁊ psequũ
tũ ec̄c̄az fraudes explorãt sagaciter. **Q**ñ anti
cipant cõsilia malignãtũ dep̄hebẽdũt laq̄os.
elidũt tendiculas. reacia cula dissipãt. imq̄ im
pioz cõsilia frustrãtur. **Q**ñ tãdẽ om̄ia tolerãt.
orãtes pro populo ⁊ sancta ciuitate. **V**ez q̄
ec̄c̄a ciuitas est p̄pter collectionẽ; sponsa p̄p̄
dilectionẽ. grex p̄p̄ pascua. **C**ardinales ec̄c̄e
recte custodie ⁊ cõcordie inuigilant. q̄ ciuitas
est. inuigilãt pascuũ; q̄ grex ẽ. inuigilãt orna
tuũ; q̄ sp̄sa est. **D**e quib; pp̄ha ait. super mu
ros tuos cõstitui custodes. ⁊ itẽz cardines osti
oz dom; domini interioris sancti sãctorum. ⁊
ostioz dom; templi ex auro erãt purissio. **E**x
hñs igitur aptissimẽ nosciẽ hui; spiritual stat;

nō quidē p virētia prāta: h p scabrosas sepes
 ac semitas diuersas. Quidā em ascēdūt mon
 tes trāscendūt colles trāsuolāt rupes. trās gre
 diūtur foueas. ingrediūtur cauernas. alij ri
 mātur viscera tēre. alij pfūda maris penetrāt.
 alij opaca nemoꝝ trāsfodiūt. alij exponūt se
 vētis a ibribus ac tōnitrūis. a mais ac flumi
 nū fluctib; a pcellis. Alij metalla cudūt a cō
 flant. alij lapides sculpūt a poliunt. alij ligna
 succidūt a dolant. alij telas ordiūtur a texūt.
 alij vestes incidūt et confuunt. alij edificant
 domos. alij plantant ortos et vineas. alij suc
 cendunt fornaces. alij extruūt et cudunt mo
 lendina. alij piscātur. alij venantur. aucupan
 tur. a tandem alij mercantur. fenerantur. In
 quibus omnibus non deficiat fraus. dolus et
 nequicia. ac etiam pericula plurima. Rursus
 alij medicātur. cogitant. consilianūr. a tandē
 decipiūtur. Alij contendūt. alij preliātur. alij
 plurimo animo voluūt. ut diuersis artibus
 opes congregēt. a questus multiplicēt. lucra
 sedentur. a hīs labor corpis. afflictio mentis
 a piditatio aie. **Que** omnia hōim studia atq; ex
 ercicia tam vana sunt q̄ diuersa. plena certe
 piculis. aculeis a laborib; **Qd** pulchre nō ne
 gat sapiēs **Salo.** inq̄ens. cūq; me conuertit
 sem ad vniuersa que sub celo sūt. et q̄ fecerūt

Cap. xliij.

man⁹ mee. et ad labores quibus frustra fudave
ram: vidi in omnibus vanitatem et afflictionem. et quod
non sit nisi labor et afflictio spiritus. Et concludit.
Cunde res difficiles nec potest eas homo ex
plicare sermone. prout statim particularius
in sequentibus capitulis differemus.

Capitulū quodragēsimū secundū in quo in
quiritur causarū quæ a prima mundi origine
boni et mali in quovis statu existentes.
diversas miseras penas. cruciat⁹ pluri
maque mala et incommoda corporaliū passi
sunt. Et breviter enarrantur calamitates in
specie omnium fere magis excellentium persona
rum utriusque testamenti.

Omnis est mortalium curiosa inquisitio
erga vite formam eligendam. satis ex pre
dictis aspicere libet. Audita siquidem
sunt non modo in generibus in specie eorum qui terrena
liberati et in hoc seculo vitæ ducunt. cuncta humane
vite studia exercitia artes et officia. in quibus ostē
sum est paucorum fore dulcoris. plurimum vero me
roris et afflictionis. Superest igitur pro huiusmodi partibus
complemento. ut eius rei primo causas perquiramus.
deinde a nascentis mundi origine. plurimum et
fere omnium magis excellentium et egregiarum.

liber primus

personarum miserias. penas. afflictiones. incommoda mala. mortesque terribiles particulatim et nominatim breuiter et expedioso sermone narremus. nec modo sceleratorum hominum. sed et innocentium. ut dum unusquisque bonos filios et malos ea potuisse cognouerit. nequaquam se magis aut exceptum aut prouilegiatum reputet. **Quid** igitur sibi uult. quod nulla uendi formula. nulla uite ars. nulla fors iustorum a iniquorum hominum miseris laboribus et anxietatibus. cruciatibus ac penis carcat. ete quisquis interrogat mecum ignoret. **Si** tamen inquerendo aliquid dicentibus. illa fortassis inter ceteras causa summaque ratio asserui valebit. **Cum** enim teste hieremia. oculi hominum ad auaritiam ad sanguinem in nocentium fundendum. ad calumniam. ad cursum mali operis intenti sunt. **Quodque** et gemis liberi proclamant. quia uidit deus quod multa malitia hominum esset in terra. et cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum. **Et** in prouerbijs scribitur. pedes hominum ad malum current. **Et** iterum in **Hieremia**. de malo ad malum egressi sunt. quare recte eos mala sequuntur: quod mala cogitant et operantur. **Quod** sensit dauid cum ait. comprehenderunt me mala quorum non est numerus. **Hinc** **Gregorius**. nulla dominebitur aduersitas. si nulla dominebitur iniquitas. **Nec** aliud clamabat sapiens. **Corda** inquit filiorum hominum replentur malitia et contemptu in uita

Capitulum .xlj.

fua. Et subdit. Et post hec ad inferos deducendē
Natura enim humana tā naturalit̄ depraua
ta est. ut ex se mutari nō valeat. q̄re necesse ē
eā comitētur mala. sequātur aduersa. **V**ic idē
sapiens. **N**equā ē natio illoꝝ a natural̄ mali
tia ipōꝝ. quoniā nō poterat mutari iniquitas
eoz in perpetuū. semē enim illoꝝ erat maledi
ctū ab initio. **S**z dices iuste quidē malos mala
sequūtur. bonis vero premia nō supplitia debē
tur. **S**z audi qd̄ sanct⁹ **J**ob dicat. **S**i impi⁹ fue
ror. ve mihi. a si iust⁹. nō leuabo caput. satura
tus afflictioē a miseria. **P**rimis enim afflictio
pena est. secundis mediā. illis supplitiū. istis
excitiū. oim̄ tñ ut ait sapiēs multa ē afflictio.
Rs **A**postol⁹ nō negauit inq̄ns ad **T**himo
theū. **O**ēs qui pie viuere volūt in xp̄o. xp̄i p̄se
cutioē patiūtur. **N**ec aliquē idē sanct⁹ p̄iar
cha excepit cū ait. homo nat⁹ de muliere bre
ui viuēs tpe. replet⁹ multis miserijs. **I**d em̄
hoibz fūma ratioē oꝝruit. **N**ā cū mens hūana
ad eā quā creat⁹ quietē suspicet. agit diuina p̄
uidētia nos ad illā dirigēs ut in hac valle mi
serie nullis gaudijs nullis p̄spitatio merito
quietet. ut tñto vehemēt⁹ nos eterna illa nō
dū habita delectēt. qñto iam ista adepta cru
stiant. nec aliud imperator noster v̄bo a exēplo
docuit inq̄ēs in mūdo p̄ssuras sp̄ habebitis.

liber. 9.

in quo vbo **Greg.** nemo inqt sibi pmittat qd
euangelium no pmittit. Quis ta demens ille e-
ut sibi in quouis huiuslibet statu quiete; a gau-
dia pmittat. Quippe tribulaciones a angustias
euangelica imo xpi vox ommnatur. Superst ut
exemplis factisq; oprobem. que vobis attulim.
In pms igit qvera sint facile intuebimur si
citas h9 seculi etates discutim. si demiq; no-
stroz priscoz vitas ac studia artes a exercitia
pserutemur. **M**emores itaq; sim9 diez atq;
ru. cogitem9 gnaciones singulas. **I**ntrogem9
pres nros. a annuciabunt nobis. maiores no-
stros a dicent nobis. Na a tpe qn diuidebat al-
tissimus gentes. a quando sepabat filios ada.
omnis creatura ois etas miseris et eternis
plena fuit. **I**ncipere autem libet a primo nro
protoplasto. **I**s a demone seductus. qma-
le pmutauit locu nosiphi sentimus. **V**xor vero
eua qmale vfuens demonu credidit; nosiphi
patimur. quibus plurimas afflictionu miseri-
as infeliciter transmisit. quas sibi nobisq; vi-
tasset; si vci creatoris obedisset. **P**er quoru
transgressiones ab ipa mundi origine oes mortu
dediti. no mo mali s; boni. no pueris; a iusti
recti a innocetes. non nisi sudoribus. miseris
a laboribus vitam duxerunt. **A**bel em eoz fi-
lius innocens a nocete occidit. **E**noch iustus

Capitulum xlvj.

ab hac vita trāfferē **Cayn** sagitta p̄foditur.
Lamech p̄m̄ bigam̄ excecā **Tubalcaym**
laboribz implicatur. ⁊ faber maleator. atq; in
cūcta opa eis ⁊ ferri multiplicē fatigat. **Ma**
thusalē sicut plurimis annis vixit. sic multa
frigora multaq; sensit discrimina. **Roe** ab ea
quā plātauit vinea irrideet. atq; centū annis
in arce fabrica defudauit. viditq; tremulus ca
taractas celi apertas ruptosq; abissi fontes
Rembroch tyrānus maledicē. ⁊ presumpcō
turrē edificātiū cū eorū supplicio rep̄mit **Abē**
ham temptat ⁊ circūditur. capit **Loth** in bel
lo. **Sarre** vero sterili deficiūt muliebria **Agar**
expelliē. bellis infudat **Ismael** **Isaac** imolan
dus p̄ multas miserias senuit decipitur. **Esau**
fuis p̄mogem̄tis. p̄mogem̄tis ipse a fratre fru
stratur. **Sodomoz** tabnacula vorax ignis cō
sūpsit. vxor loth curiosa sciendi p̄hibita: sal
puertur in statuā. **Rebecca** desiderio filioz p̄
mitur. **Jacob** ludat. ⁊ a fratre infidias patitur
Lia licet secunda lipposa dolebat. **Rachel** pul
chra doloroso ptu spirat. **Dina** indigne viola
tur **Sichen** mechatur. **Joseph** a fratribus ve
nūdatur. **Ruben** maledicē. **Symon** et **Leuī** a
p̄te vasa iniquitatis appellat. **Dan** vero colu
ber **Isachar** afinus **Beniamin** lupus rapax.
Et ut breui⁹ agam⁹. filiū **Jacob** de scelē pessio

liber primus.

accusāc. pincetna pbaraonis impie incarceā
tur. pistoz suspēditur. a dñā carnalibz stimuē
Ioseph angie. popul⁹ israhel in luto palea la
teribz ac seruilibz oneribz p̄mitē. masculi iubē
tur interfici. obstetricē timore falsū dicit **Moy**
ses ciste a quisq; omittitē Egipci⁹ in sabulo se
peliē. **Ceteros** itēpestiua mors affligit. **Musca**
pautitē gūstā. ranarū multitudo. culices. bru
cus lapides. grādies vērāt **Tādē** rote curruū
subuertūtur. atq; in pfundū feruntur et tene
brofus vorax pontus absorbet popul⁹ sitit esu
rit fil a murmurat in deserto de porta ad por
tā q̄rūtur ydolatre iugulādi cremaē **Nadab**
murmurās popul⁹ succēditē flāmis **Dathā** a
Abitō terra absorbit **Core** ad cētrū tre ruit.
ignitū in populū seuiūt serpentes. occidūt ca
nanei. moriē **Aarō**. ī mōte impugntur **Balaā**.
Moyses dilect⁹ deo eē p̄riaz moritur **Iherico**
corruit lapidatur **Achor**. succēditur **Aij**. a ei⁹
rex sū acervo lapidū submititur. pugnt **Iosue**.
sēserunt de celo lapides **Amorrei** **Aijoth** in
ventre piguissimo gladiū dereliquit. **Seren**
tos occidit vomere **Sangor**. perimūtur. setre
a **Salmana** **Abimalach** septuaginta fratres
super lapidē regnandi cupidine occidit ei⁹
q; cerebrum non multum post mulier con
fregit. **Ihepte** filiā immolat dicētes thebolech

Cap. xliij.

ingulanē Philistini a simi mandibula sternū
tur. **Alij** cū Sāone tēpli ruina cōsumūtur. filij
Beniamin occidūtur. moītur **Abimelech**. flet
anna. cefus est israhel **Fimees** et ofim moriū
tur. cecidit **Heli** **Golias** perimie a **Dauid**. peri
unt philistei. cadūt sacerdotes. pcuttitur **Na
bal**. pimitur **Jonathas** **Saulis** armiger se fide
liter ne dixerim imprudēter necat. **Transodi
tur** **Asael** **Abner** occidit **Misitheth** **dauidus**
decollat **Josabeth** pcuttit **Osa** vincitur **Siri** p
diē **Vrias** bñ seruiens luget **Chamar** **Amō**
penas luit. pendet **Achitophel**. lancea foditur
Absolon **Dauid** pater dū hostez cernit. occisū
filiū plāgit carissimū. currit **Achimas** ad ma
lum. decollatur **Sijba** enūati a **Dauid** peunt.
sine culpa inficitur **Adonias**. occiditur **Joab**.
idolatrat **Salomon**. qui cūctos sapientia vin
cit. a muliercula deuincitur. spiritur **Roboam**
Jerobaz maledicitur. dolet **Assa**. vritur zam
bi. timet **Helias**. occidūtur **pphe** **Michas** sa
glitatur. cecidit **Ochozias**. vrūtur quinquage
narij. irridetur caluitio **Deliseus**. puei vrhis la
cerantur. leprofus **Naaman** anxius medelam
qrit. punit **Giezi**. corruūt **Jorā**. ferit **Senache
rib**. egrotauit **Ezechias**. dies ei mortis pdicit.
erūntur oculi **Sadechie**. dolet **esdras**. lugz **Re
omas**. abicitur ut bestia **Rabuchodonosor**.

occidit Balthasar. innocens accusat Susanna Jonas in pelago redudit Thobias dolet cecitate. p̄stolatur Anna Sarra lacrimat. in piculo Judith constituitur Olophernes que vix terra sustinebatza scia capite truncatur Vasti repellit. pallet Hester. suspeditur Aman. decedit potes Alexander. opprimet Eleazar. occidit Anthiochus. perit Lias. corrumpit Richanor Judas occubuit. pdicitur Jonatas. Simeon perimitur. Eliodor flagellat. necat Omas. occiditur Lisamachus. machabei torquentur. Job diuersis plagis percutitur et in sterquilinio tam dulci lecto meditat. Pauca ex multis sufficiant eorum qui in veteri lege afflicti et tribulati sunt. Taceo eos annuerare qui sub euangelio et lege gr̄e diuersis penis. cruciatibus miseris et malis afflictis repiuntur. Ruis enim Aploz plagas. q̄s martirum ignes gladios. q̄s innocentium enses et p̄matuans mortes enuerare possit. q̄ru alij celi. alij septi. alij lapidati sunt. Alij plubatis. alij sagittis. aculeisq; rubricat totis laterat. lignoq; affitunt. alij bestiarum dentibus traduntur. Libet illis diuini h̄ inserere. qd Cipano nonnulli attribunt. i q̄ ex scripturis sacris plurios introducit q̄ non escas. s̄ corpora. membra. sanguine. picula et labores ad diuinum conferunt. Ex p̄missis igr̄ attinge lib; seies et cas malorum et dolorum q̄b

Cap. xliij.

mōles corporaliter afficiūtur. Ideo ut apertis
ocul' aspiciam' nullū hoim gen' erūnis a mi
serijs caruisse. nullūq; temp' a dolorib; et la
borib; vacasse ut recte rex a sapiens salo; dice
re ausus sit. Vidi calūnias q̄ sub sole gñanē
et lacrimas innocentū. a solatore nemine;
a laudatū magis mortuos q̄ viuos a felicōre
vtroq; iudicauī. q̄ nōdū nat' ē nec vidit ma
la q̄ sub sole sūt quomā vniuersa vanitas et
afflictio. Et rursus in eccl'astico. quid te vniuer
so labore hois. nisi cruciatus a afflictio. Et sub
dit. Cuncti dies eius dolorib; et erūnis pleni
nec p noctem mente requiescit.

AB.

Capitulū. xliij. in quo ostēditur homines
in quouis statu viuentes nō solū penas
exilij. cruciatus a mortes a cetera corpa
lia in cōmoda assidue pati. s; a alias diu
sas intrinsecas mētis afflictioes. vt nul
q̄ vita aut sorte sua cōtenti sint. Et breuē
tangit p̄ticulariter oēs fere huiusmodi
ai querelas a molestias ad vtrāq; p̄tē.

Questremo parū est mortalibus quas
pauloante enarrauim' miserias ne
dixerim supplicia. calamitates a p̄as
corporales p̄peti a nisi plurimis alijs mentis

liber primus.

Intemsecis erūnis et assiduis ceuitatib; p̄mā
tur vehemētius enim inuisibiles aiorum mor
bos q̄ corpōeos aut visibiles affligere constat.
quare eos difficilīus curari posse p̄spiciū est.
Ruaz itaq; diuerfis et aduersis affectib; secū
pugnet mōzliū aim⁹: nō aliū q̄ se int̄roget:
sibiq; ip̄e respōdeat q̄ uatio. q̄q; reciproco mē
tis ipulſu. modo huc rapit̄ mō illuc ut nulq̄
vn⁹ nulq̄ integer existat. **Q**uippe secū ipse dit
sentēs seip̄m discerpit. quatenus sine vlla re
quie ab ortu hoīs vsq; ad exitū fluctuet mōz
vita: quācūq; viuēdi formulā eligat. ut recte
de eo **J**ob dixerit: q̄ homo replet⁹ multis mise
rijs fugit velut umbra ⁊ nūq̄ in eodē statu p̄
manet. **S**z ut cetera taceāz non pua mōzliū mi
seia putād a ē. nulla racōe effici posse. ut cuiq;
sue vite formula placeat. cui⁹ pluriōs h; inui
dos. nulli sua ars applaudat. nullū fors letū
tēat: s; q̄rul⁹ aliena popt; q̄ sua nō satis me
ruit. age ut ea ip̄a q̄ in arie cupierat asseqtur
Certe cū fauorabil̄ icipit eē fortūa. illico mēs
emolita timidiōz ⁊ sue sortis obliuiosa fieri in
cipit. ut nō a casu **F**lact⁹ dixerit bñ ferre disce
fortunam. **I**nexplicabilis certe miseria est se
miserum semper putare. nec a miseria eripi
posse. atq; illa calamitas ut ita dixerim oīm
calamitōz hōz est. quādo a calamitate respiraē

Cap. xliij.

non licet. quippe cui quicquid accidat etiam si le-
tū iocundūque existat. continuo cruciet. In primis
itaque vellet illud hūanū consideret animū. quod
ante oculos cōspicit. Ego vero plures vidisse
sū memor qui damna. qui paupere. qui supplici-
um. qui mortem caroz. qui pelores morte vide-
licet grauissimos mortuos equo animo tulerūt. q̄
tū diuitias. qui honores. qui potentias. q̄ fau-
stū. qui laudes. qui famā. qui alioz siue Inui-
dia precomia atq; triūphos quieta mēte ferēt.
nullū. Quas siquidē animi passiōes et si Apo-
stol⁹ opa carnis appellet. q̄ tū a fonte cordis
pfluūt. recte morbi animi censendi sūt. Quod
em̄ aliud ambitio est quid cupiditas nisi sup-
bia. Vt enim Aug⁹. inquit. nō est ambitio si-
ne elatione. non est cupiditas sine supbia. q̄
omnis superbus cupid⁹ est. et ois ambitiosus
elatus. que omnia recte animi vitia sunt. veluti
ex affectu et desiderio pcedētes. Nā Istoro teste.
cupiditas desiderio augetur. cū scriptū sit. In-
satiabilis est anim⁹ cupidi. digne igitur impe-
rator: nē apud Matheū ait. q̄ ex corde exeunt.
cogitacōes male. Tāges si vis siml et discute
omnū mōliū q̄relas ac varias animi afflictio-
nes. Vex audi illico causas atq; racōes. ut li-
quido agnoscas tūto maiores pectorib; hūa-
nis inesse miserias. quāto magis obcerati sine.

liber primus.

ut cur eas patiatur aut ignorent aut non satis intelligere velint. Quidam enim non parum animo torquentur super amplioris felicitatis. prosperitatis ac fortunae carentia. sed certe ignorant quot periculis ac infirmitatibus et inexplicabilibus curis plene sint. Alii tristantur etiam post adeptas quas optaverunt prosperas fortunas: sed forte aut eos quod difficile est ferre non noverunt. aut recte conspiciunt eas bonis moribus adversas. Alii murmurant de adversitate fortunae et calamitate. sed certe non fallor non cogitant quod incognitis hominibus nota esse calamitas non potest. Alii de eius fortuna ne dixerim incostantia. sed fallacia vehementer queruntur quae a deo cum eis ludit. ut illos in patria sua non prope tempe dominos effecerit simul et exules. sed certe huius integram fortunam amicitiam non amplectuntur. cum eius leges aspiciunt. quae in altum nihil diu manere statuit. Adde indignum fore ut mores ludosque illius respiciat. cui se totum devouit. Alii denique penas sentiunt in huius mortalis vite incolatu ac prolongatione. sed certe huius praematuram mortem inexpectatam id optant quod venisse dolerent. Alii queruntur se persecutiones. impugnationes atque iniurias diversas. tormenta deique et exilia perpeti. sed quid si aut aliis ipsi ea intulerunt aut meruerunt. Alii lamentantur quod temptationes flagella patiuntur. sed certe eis excruciatum minime noverunt. Alii turbant plurimum.

Capitulum. xliij.

grauat quod subleuet. plerumque premat quod premiet. **Cu**
ius est proprium teste **Crisost.** ut sic suis applaudat
ut noceat. sic in via fortunatos demulceat. ut
in fine perniciem operetur. ab initio siquidem premit
dulcia. ut cum inebriati fuerint. letale virus com
misceat. **In** primis itaque fatemur hunc statum car
dineum sublimem fore atque gloriosum. si bene in eo
voluitur orbis. **Si** ita ecce status voluitur ut non
potest moueri. **Si** in eo iusticie recondita immo
bilis voluitur. et constantem vertitur. ut cum expedire
volubilis permaneat. **Vnde Hieronimus.** qui eodem deco
re fulgebatur. de se et illis dicere videtur. **Stan**
dis est inquit dignitas. grande officium. si quod illo
digna sunt perficimus. et rursus. letamur de ascen
su. sed non timemus lapsum. **Et** subdit. non enim tanti
est gaudij exalsa tenuisse. quantum meritis digni
tatis onera non impleuisse. **Itaque** ut putamus
qui in hoc statu letabundi sedent. letari desinent.
si illi sarcinas. si onera. si miseras. recta me
te pensauerint. idque si quadam sapientia aut
affectata ignorantia ignorare voluerint in ea
tempestate eos periclitari necesse est. ut enim in
quit **Augustinus.** Eget eo morti propinquior est. quo a
proprium morbi cognoscere est remotior. **Agnoscant**
ergo qui hoc culmen tenent dignitatis natu
ram que plerumque possessorum animos per abrupta
et elationis rapit. **Et** quia eo quisque extollitur

ab amicis derelicti existant. sed quid si primo
ipfi eos reliquerūt. **V**el forte dignum fuit. ut
quos virtus nō fecit. fortuna dimitteret. **A**lij
turbus similiter lamentātur. q̄ tā cari paulo
añ hoibus visi sūt ut certatim in eoz amicitia
venire miterētur. **I**dem tamē ipfi de nulla alia
re concordēs in suū excidiū quasi omunicato
consilio conspirarūt. **S**ed hñ de amicitia equū
uocant. aut forte cessauit utilitas. cui⁹ gracia
amici assumpti sunt. **A**lij q̄ amicis tediosi aut
onerosi existāt. sed quid si grati atq; beniuoli
fieri voluerunt aut rēnuerunt. **A**lij q̄ inimici
cias sine causa patiūtur. **S**ed quid si virtutes
non habent reconciliantē. **A**lij sūma tristitia
afficiūtur. quia non satis voluptatib; delitel
ant. **S**ed hñ fallūtur quā contumeliosos ho
stes amicos reputant. vel forte otiositatem
illas afferentem prescindere nolunt. **A**lij q̄ re
fectione tempata careant. **S**i hñ ignorant eā
male digerentib; prodesse. **A**lij q̄ ieiunio et
abstinentia vti nō possunt. **S**ed certe quia ne
possint. volūt. **A**lij super famis et sitis inedia
q̄ruli sūt. **S**; quid si illis saturitas inimica est.
Alij sup ample et delicate habitacōis carētia
tristātur. **S**ed hñs angūstus forte locus vir
tutes donat. **A**lij super asperis et duris lecti
sterniis lamētant. **S**; certe q̄ mollia ad luxū

Cap. xliij.

inertiamque puocaret. Alij de vilibus vestibus que
runtur. Sed hñ i domibus regu esse cuperet qui
mollibus vestiuntur. Alij q ceteris humanis so
lacijs careant. sed hñ satis ignorant plus tri
stia q̄ leta quibusdā conferre. Alij q̄ cum ho
minibus nō conuersetur aut fabuletur. Sed in
dubie tales ignorant solitudinis dona vtutes
q̄ silentij. Alij de omni tristabili euētu q̄run
tur. Sed certe quia cuncta illis ad votū succes
sere. quibus sese expire non licuit. Alij non mō
turbantur: sed incōsolabiliter torquentur. q̄ ma
li in hoc seculo meli⁹ habeant q̄ boni. sed hñ
nō facile credūt. malos nihil habere in celis
sicut bonos paz̄ in terris. Alij q̄ in seruitutez
redigant seu captiuē et in carcerant. s; hñ igno
rāt q̄ potior ps hoīs. et volūtas libera ē. cui pñ
cipēs nō dñant. Alij tristantur q̄ oporteat eos
diu in gū sbiectōis portatē. S; hñ p̄sse nō sub
eē optāt. nec obediētie fructū satis gustarūt.
Alij q̄rūt de obseruātia diuīsoꝝ p̄ceptoꝝ. s; hñ
certe apte demōstrāt q̄ eos trāsgressio de
lectat. Alij de reuerētia superioribus exhibēda q̄
rūt. S; hñ illā recipere non exhibē cuperēt. Alij
de carētia pprie volūtatīs. Sed certe hñ tales
ignorāt q̄ graue malū existat ppria volūtas.
Alij de voti emissionē. Sed hñ certe non satis
nouerunt q̄ felix necessitas que ad meliora

compellit. Alij q̄ seculū derelinq̄re nō valeāt. s̄
ēte h̄is ideo valitudo deest: q̄ volitudo nō ad
est. Alij q̄ religionē ingressi pseuerāē neq̄ant
S; h̄ij certe icēpisse dolēt. Alij q̄ excomunicati
existāt. s̄ h̄ij certe ecclie censurā nō medicā; s̄
penā falso putāt. Alij q̄ irregulares sint aut
inabiles. s̄ h̄ij certe nō satis huiliari nouēt
Alij q̄ diuinis officijs a sac̄mentis careāt. S;
h̄is forte vtili⁹ foret deuocōne a fide suscipere
Alij q̄ lectio aut vsus sacre scripturē eis aufe
raē. s̄ certe q̄ eis aut ad q̄stū a ecclie discrimē
vtebātur. Alij de exaudicōnis tarditate anxi
fūt. s̄ forte non satis sciūt. q̄ q̄ differt cibū au
get esuriē. Alij de rez t̄paliū peticōis frustrati
one angūtur. s̄ certe q̄ aliena sūt a vera intei
oris sui h̄is salute. Alij de impedimento con
templacōis queruli sūt. s̄ quid si ad pietatis
actia opa sūt efficaces. Alij de augmēto nego
ciacōis. s̄ forte cōtemplacōi inepti sūt. aut illa
eis pmolesta ē. Alij q̄ v̄tutib; careāt. vicijs se
dedāt. S; rez ē nō nisi a seipō q̄s ledit. Alij q̄
faciliter vicia sequātur. Sed h̄ij vicijs resistē
nolūt. Alij difficulter virtutes amplectūtur. s̄
certe q̄ confragosa a pdifficil ad v̄tutes via
ē. dulcis ad vitia. Alij melissime ferūt stimu
los carnis. Sed h̄ij forte eos preueniūt. Alij
de erronea seu nimis arcta consciētia angūtur

Cap. xliij.

Sic et hii superiorum exemplis a preceptis inuari sp
nut. a qe suo sefu reguntur **A**lij q sp leti a iocū
di a nūq̄ tristes. neq; in aliq̄ ofcīa strigat. **S**ic
ete hii timorē dei abitiūt. a latā fil a letā vitā
sequūt vitioꝝ q̄ ducit ad mortē **A**lij q pluri
mū audaces existāt **A**lij q pusillamimes et ti
midi. **S**ic certe hii a illi extrema p medijs capi
unt. nec cogitant qe multa ex timiditate sunt
dimissa: q̄ p audatiā sūt ommissa **A**lij q mortē.
alij q fulmina a tempestates timeāt. **S**ic certe
hii timē desinerēt: si vere sp̄are icepissent. aut
eos criminis ofcīa nō accusaret. qe ut sapiens
ait. magna securitas est nihil iniq̄ egisse. **A**lij
de sua p̄destinacōe a salute hesitāt **S**ic paz hii
laborāt: ut sua sit certa electio. **A**lij pl̄ q̄ opor
tet de dei bonitate sperāt. **S**ic hii futurā dei iusti
tiā non satis credūt. **A**lij q ob gūia ab eis cō
missa despare formidēt. **S**ic ete neminē gūisā
pccā cōdemnāt: si nō placeāt. **S**ic nō vis despa
re desine pccāē. **A**dx quia vtrisq; vic; nūmū
sperātib; a despātib; timor deficit a spes q̄re
vtrisq; vtrūq; ē necessariū. sc; ut dū timeāt a
i eū sperēt. **T**imor em̄ sine spe iducit despacōez
Spes vero sine timore indissolutionē fm̄ **Hu**
go. **A**lij de timore inuasionis hostiū visibiliū a
inuisibiliū angūtur. **S**ed hii cōgrua remediā
sciēter aspñāt **A**lij ob bonoꝝ corpis defectū a

deformitates quæunt. s. hñ nō satis considerāt fa-
tuū eē qui seruū lasciuire popat. aut ornare
cupit. Alij senectutez gñit ferūt. eiusq; calaita-
tes detestāt. s. hñ paz fore putāt cupiditates
reliq̄sse. atq; id nō posse qd nolle deberēt. Alij
de corpis debilitate et diuersis morbis p̄sertim
de oculoz. auditus. odorat. aut loq̄le carētia
siue defectu. s. certe hñ cūcta ad corp⁹ referūt
ignorātes defect⁹ ip̄os plus p̄fuisse aie. q̄ of-
fuisse corp⁹. Alij sup vite breuitate et tempe-
ua morte incōsolabiliter torquētur. Sed hñs
bonos adus q̄ multos dies congregare cōsulit⁹
cēt: cū nō multū s. bene viuere sit laudabile.
Alij de eadē imminēte de p̄p̄inquo morte. et de
instanti agone spiritu angūtur. s. hoc iteo. q̄
nō satis considerāt rudē eē tirannū q̄ a pena libe-
rat: quē punire se putat. hec pauca forte et
multa de h⁹ vite diuisis artib; formulisq; viuē-
di. et eaz erūnis et afflictionib; a me diserta
sūt. que quidē lōgiora aut breuiora dici posse
scio. Verū ne breuitati admodū studui nec
copie: sed prout ex cōmuni omnū mortaliū
vita se obtulerūt. scriptis diserui. ne legētes
vel inopia vel fastidio fatigatē. ut cernat vn⁹
q̄sq; mortaliū. in quīs sorte aut arte cōstituit⁹
sit: quid ad vtrāq; ptem dici valeat. nec illos
blanda resoluāt. nec afflictiua turbent. atq;

317 aliq̄ de s. d. v. m. 2.

13.

Cap. xliij.

In primis itaq; illud animo fixū teneamus.
neminē absq; culpa aut causa affligi aut tor-
queri oportere. cū scriptū sit. oculi domini sup
iustos. **Et** itez vult⁹ autē dñi sup faciētes ma-
la ut pdat de tra memoriā eoz. **Sup** quo v̄bo
Calliodor⁹. Errat inquit malus dicens secure
fatio mala. s̄ discat quia vult⁹ domini sup faci-
entes mala quasi dixerit iustos ⁊ iniustos de
us respicit s̄ dispiter. **Iustos** enim respicit ut
pie eos exaudiat. s̄ malos ut puniat. pdatq;
de terra memoriā eoz. **Quā** siquidē puniōez
siue iacturā memoriē vite. ⁊ quorūuis tpaliū
minime absq; culpa mōalib; cōtingere credē-
dum est. nisi culpā non putes illis abuti. aut
ea ad luxū. ad auaritiā. ad supbiā. ad pompā
conuertē. que iustissim⁹ deus tāq̄ virtutū in-
strumēta hoibus ꝛcessit. **De** quib; **Greg.** pul-
chre dicere visus est. qz sūma ac decora iusti-
tia est. ut ꝛcessa perdat; qui inꝛcessa captat.
Rurfus ut est s̄ctoꝝ doctoꝝ sentētia. mali nō
vtiq; impune trāseūt. tū qz in fine puniētur;
tū quia ea tpalia bona quib; iniqui in hac vi-
ta gaudēt. deus illis cōcedit ob pauca que
gesserūt bona. **Sed** spūalia bona que respectu
tpaliū magna bona existūt; iustis vtutiq; de-
ditis reseruat tāq̄ equissim⁹ iudex. cui maxie
ꝓgruūt. ut bonis det spūalia tāq̄ potiora bona.

De reliquis vero caducis et t'p'alib; bonis seu
penis et supplicij. t'ntū viris bonis ministrat
quāntū sufficere aspiciat ad virtutē. qd p alia ve
ba pulchre **Aug⁹**. deducit in primo a quōto
de cī. dei. qz hñtes politicas a hūanas v'tutes:
iuste reb; h' mūdi p'miatur. **Qui** vero diuinis
pollet v'tutib; p'miat in reb; dei. **Et** subdit **Aug⁹**.
respondēs querētib; quib; premijs roma
ni falsoz deoz cultores orbis imperiū merue
rūt. **Ait** enim quia bonis moib; h'c t'p'aliam me
ruerūt. quia veluti nullū malū impunitū: sic
nullū bonum irremuneratū. **Licet** idem **Aug⁹**.
aliā causam assignet in principio hui' libri.
Vt igitur ad conceptū sermonez redeam⁹. **As**
pera plerūq; a amara de⁹ iustis immittit: ne
in illis timeatur aduersitas. sed a malis. fortu
ne bona concedit: ne in istis querať felicitas.
q's ipi reprobi obtinent. **Ceterz** in hac rez vi
cissitudine agit deus ut prudētissim⁹ medicus.
qui cuncta. ordimat ad infirmī obedientis bo
nā voluntatez. **Is** enim sepe secat et vrit infir
mū. nec illū exaudit deprecātem. ut aūtat ab
eo dolore necantē. **Adde** qz s'm **Greg.** occulta
sūt dei iudicia. s; occultioā sūt cū boni mala re
cipiūt a mali bō. s; si curiose eāz iuestigāē lib;
ideo malos bō recipere putand est qz cū boni h
delinquūt. iuste h' mala recipiūt. ut ab eterna

Cap. xliij.

In primis itaq; illud animo fixū teneamus.
neminē absq; culpa aut causa affligi aut tor-
queri oportere. cū scriptū sit. oculi domini sup
iustos. Et itez vult⁹ autē dñi sup faciētes ma-
la ut pdat de t̄ra memoriā eoz. Sup quo v̄bo
Calliodor⁹. Errat inquit malus dicens secure
fatio mala. s̄ discat quia vult⁹ domini sup fati-
entes mala quasi dixerit iustos ⁊ iniustos de
us respicit s̄ dispiter. Justos enim respicit ut
pie eos exaudiat. s̄ malos ut puniat. pdatq;
de terra memoriā eoz. Quā siquidē puniōez
siue iacturā memorie vite. ⁊ quorūuis t̄paliū
minime absq; culpa mōilib; cōtingere credē
dum est. nisi culpā non putes illis abuti. aut
ea ad luxū. ad auaritiā. ad supbiā. ad pompā
conuertē. que iustissim⁹ deus tāq̄ virtutū in-
strumēta hoibus ꝛcessit. De quib; **Greg.** pul-
chre dicere visus est. qz hūma ac decora iusti-
tia est. ut ꝛcessa perdatz qui inꝛcessa captat.
Rursus ut est s̄ctoꝝ doctoꝝ sentētia. mali nō
vtiq; impune trāseūt. tū qz in fine puniētur.
tū quia ea t̄palia bona quib; iniqui in hac vi-
ta gaudēt. deus illis cōcedit ob pauca que
gesserūt bona. Sed spūalia bona que respectu
t̄paliū magna bona existūt. iustis vtutiq; de-
ditis reseruat tāq̄ equissim⁹ iudex. cui maxie
ꝛgruit. ut bonis det spūalia tāq̄ potiora bona

88
Libert p̄m̄9.

De reliquis vero caducis et t̄p̄alib; bonis seu
penis et supplicij. t̄ntū viris bonis ministrat
quāntū sufficere aspiciat ad virtutē. q̄s p̄ alia ver-
ba pulchre **Aug⁹**. deducit in primo a quōto
de c̄i. dei. q̄ h̄ntes politicas a h̄ūanas v̄tutes:
iuste reb; h̄ m̄di p̄miatur. **Qui** vero diuinis
pollet v̄tutib; p̄miat̄ in reb; dei. **Et** subdit **Aug⁹**.
respondēs querētib;. quib; premijs roma-
ni falsoꝝ deoꝝ cultores orbis imperiū merue-
rūt. **Ait** enim quia bonis moib; hec t̄p̄alia me-
ruerūt. quia veluti nullū malū impunitū: sic
nullū bonum irremuneratū. **Licet** idem **Aug⁹**.
aliā causam assignet in principio hui⁹ libri.
Vt igitur ad conceptū sermonē; redeam⁹. **As-**
pera plerūq; a amara de⁹ iustis immittit: ne
in illis timeatur aduersitas. sed a malis. fortu-
ne bona concedit: ne in istis querať felicitas.
q̄s ip̄i reprobi obtinent. **Ceterū** in hac reꝝ vi-
cissitudine agit deus ut prudētissim⁹ medicus.
qui cuncta ordinat ad infirmi obedientis bo-
nā voluntateꝝ. **Is** enim sepe secat et vrit infir-
mū. nec illū exaudit deprecātem. ut aūtat ab
eo dolorē necantē. **Adde** q̄ s̄m̄ **Greg.** occulta
sūt dei iudicia. s; occultioā sūt cū boni mala re-
cipiūt a mali bō. s; si curiose cāz iuestigaē lib;.
ideo malos bō recipere putand⁹ est q̄ cū boni h̄
delinquūt. iuste h̄ mala recipiūt. ut ab eterna

dānatiōe eripiātur. Sed et mali bonis h̄ fru
 ūtur. ut in te postea ad tormenta trahātur. Et
 subdit **Greg.** exempla preclara sc̄ de vitulis
 ⁊ infirmis. De vitulis inq̄. **Na;** veluti qui ma
 dandi sunt vituli: liberi in pascuis relinquūt
Sic impi⁹ ad mortē currēs effrenatis volup
 tatib; relinquūt. **Ecōtra** vero iustus a trāsto
 rie delectatiōis iocūditate restringit̄. sicut et
 vitulus ad labois vsū deputat⁹: sub doloroso
 iugo retinet̄. **Deniq;** exēplo infirmoz idip̄sū
 pbatur. **Negantur** enim iustis in hac vita tē
 poralia q̄ egris quib; spes viuēdi est. neq̄q̄
 a medico cūcta q̄ appetit̄ cedūtur. Dātur au
 tem reprobis bona que in hac vita appetunt̄.
 q̄ despat̄is egris om̄e qd̄ desiderāt nō negat̄
Et cōcludit. **Perpendant** ergo iusti mala q̄ imi
 quis pmanēt. ⁊ nequaq̄ eoz infelicitati inui
 deant. que parit̄. **Que** v̄ba om̄ez mōrib; ad
 miraōez ⁊ querendi cā; submouēt. **Ceterum**
 fm̄ **Aug⁹** sup canticis quinq; modis ⁊ totidē
 causis: calaitates ⁊ flagella mortalib; otingē
 p̄spiciū est. vel vt iusti merita p̄ patientiā au
 geantur. ut **Job.** **Vel** ad custodiā virtutū. ut
Apostolo paulo. vel ad corrigenda facinora.
 ut marie lepra vel ad imitiū pene. ut **Hero**
 di. q̄ten⁹ h̄ incipiat. qd̄ in inferno sequit̄. vel
 ad gloriā magnificāda; ut de ceco nato. **Ex**

quibus liquido constat neminem in hoc seculo sine culpa premi vel absque eius utilitate affligi. Que omnia agunt ut in hijs que divina providentia moribus mittit prosperis a diversis non murmur nobis sit. non quoniam in malis bonis scia potius illi soleat quam turberet. Multis enim varijque argumentis facile agnoscitur: quod plurimum expediticia. utilia queque et necessaria nobis sunt laborum caliditatum. et penalitatum omnium flagella. et queque huius mundi supplitia. Peccato enim dilatatur cor hominis ad magis dei dona recipienda. Nam veluti martellus fabri dilatatur metallum ad id quod artifex desiderat. Sic deus aurifaber humane creature per malleum persecutionum et tribulationum cor iustorum dilatatur. ut fructum ex eis percipiat. et ducat ad veriora bono de quo dictum est. Secundo veluti aqua vinum temperat: sic adversa et quecumque huius vite penalia vinum temperat leticie moderat. ne hominum nocent. Quod pulchre Aristoteles non tacuit in ethicis. Ait enim quod virtuti dedit moderate se habere erga hec bona fortune. a adipiscenda vel amittenda. nec gaudiosus erit bonis prosperis. nec infortunatus tristis. quod si aqua tribulationum non temperat vinum prosperitatis: extinguit potius quam iuvat. in cuius figuram scriptum est in Ezechiel. Operuit aqua tribulantes eos. unde ex eis non remanet. Tertio veluti medicina necessaria est moribus: sic adversitas et afflictio. Unde Augustinus intelligat homo medicum

dānatiōe eripiātur. Sed et mali bonis h̄ fru
 ūtur. ut inde postez ad tormenta trahātur. Et
 subdit **Greg.** exempla preclara scz de vitulis
 ⁊ infirmis. De vitulis inq̄. **Na;** veluti qui ma
 strandi sunt vituli: liberi in pascuis relinquūt
Sic impi⁹ ad mortē curcēs effrenatis volup
 tatibz relinquit. Ecōtra vero iustus a trāito
 rie delectacōis iocūditate restringit. sicut et
 vitulus ad labōis vsū deputat⁹: sub doloroso
 iugo retinet. **Deniq;** exēplo infirmoz idipsū
 pbatur. **Regantur** enim iustis in hac vita tē
 poralia qz egris quibz spes viuēdi est. neq̄q̄
 a medico cūcta q̄ appetit cedūtur. **Dātur** au
 tem reprobis bona que in hac vita appetunt.
 qz despatis egris om̄e qd̄ desiderāt nō negat̄
Et cōcludit. **Perpendant** ergo iusti mala q̄ imi
 quis pmanēt. ⁊ nequaq̄ eoz infelicitatū inui
 deant. que pcurrit. **Que** v̄ba om̄ez mōzlibz ad
 miracōez ⁊ querendi cāz submouēt. **Ceterum**
 fm̄ **Aug⁹.** sup canticis quinqz modis ⁊ totidē
 causis: calaitates ⁊ flagella mortalibz cōtingē
 pspiciū est. vel vt iusti merita p patientiā au
 geantur. ut **Job.** Vel ad custodiā virtutū. ut
Apostolo paulo. vel ad corrigenda facinora.
 ut marthe lepra vel ad imitū pene. ut **Hero**
 di. q̄ten⁹ h̄ incipiat. qd̄ in inferno sequit. vel
 ad gloriā magnificāda: ut de ceco nato. **Ex**

quibus liquido constat neminem in hoc seculo sine
culpa premi vel absque eius utilitate affligi. **R**ue
omnia agunt ut in hijs que divina providentia moribus
mittit prosperis a diversis non murmur nobis sit.
non quoniam inanis mens bene conscientia potius illi consoleat
quam turbet. **M**ultis enim varijsque argumentis facile
agnoscitur: quod plurimum expedientia. utilia quippe
et necessaria nobis sunt laborum caliditatum. et penalita-
tum omnium flagella. et quicquid huius mundi suppellectilia **P**ro
enim dilatant cor hominis ad magis dei dona recipien-
da. Nam veluti martellus fabri dilatatur metallum
ad id quod artifex desiderat. **S**ic deus aurifaber
humane creature per malleum persecutionum et tribula-
tionum cor iustorum dilatatur. ut fructum ex eis percipi-
at. et ducat ad veriora loca de qua dictum est. **S**ecundo
veluti aqua vinum temperat: sic adversa et quicquid huius
vite penalia vinum temperat leticie moderat. ne ho-
mini nocent. **Q**uod pulchre **A**ristoteles non tacuit in
ethicis. **A**it enim quod virtuti dedit moderate se huius
erga hec loca fortunae. a adipiscenda vel amittenda.
nec gaudiosus erit bene prosperatus. nec infortunatus
tristis. quod si aqua tribulationum non temperat vinum
prosperitatis: extinguit potius quam iuvat. in cuius figuram
scriptum est in **E**xodo. **O**peruit aqua tribulantes
eos. unde ex eis non remanent. **T**ertio veluti me-
dicina necessaria est moribus: sic adversitas et af-
flictio. **U**nde **A**ugustinus intelligat homo medicum

Sic enim dicitur in 1o 1o.

sub omni vite humane generis. quo fiet ut securus
vniuersusque eliget que frequenter legit ac ma-
turius digessit. ad laudem dei omnipotentis
qui est benedictus in secula.

ExPLICIT PRIMUS LIBER DE OMNI STATU ET VITA TEMPORALI
SEQUITUR LIBER SECUNDUS DE STATU ET VITA SPIRITUALI
ECCLIASTICA ET REGULARI.

Mirabitur forsitan sanctitas tua beatif-
sime pater ac demeritissime domine. quod in
hoc opusculo recti ordinis rationem
perterrim. Et cum in **Greg.** status
spiritualis. tanto temporalis sit dignior atque excellentior
quanto solis splendidissimus fulgor tenebrosis de-
finitibus. et aurum plumbi metallo prestat. Prius
de temporalis statu egerimus quam de spirituali. **S**ed certe na-
ture ordo ad id compulit. Primo enim temporales
nascimur. sed et prius in temporalis statu versamur.
postquam illud exprimur. Deinde temporalis status im-
perfectio conspecta. transimus ad spirituale statum
Adde. quod non satis excellentiam perfectionemque et inter-
nam mentis tranquillitatem. status spiritualis ag-
nosceremus. nisi prius temporalis vitam atque eius in-
moda experiremus. Postquam igitur in superiori libro
de cunctis temporalibus et terrenis siue secularibus